5

ધંધાકીય એકમોના નાણાકીય (હિસાબી) પત્રકો

વિભાગ A

નીચે આપેલ બહુવિકલ્પ પ્રશ્નો માટે સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી પ્રશ્નની સામે આપેલ ખાનામાં લખો :

1. વેપાર ખાતાની જમા બાકી એટલે .... [ ]

(a) કાચો નફો (b) ચોખ્ખો નફો (c) કાચી ખોટ (d) ચોખ્ખી ખોટ

2. નફા-નુકસાન ખાતાની ઉધાર બાકી એટલે .... [ ]

(a) કાચો નફો (b) ચોખ્ખો નફો (c) કાચી ખોટ (d) ચોખ્ખી ખોટ

3. નીચેનામાંથી કાચા સરવૈયાની કઈ બાકી વેપાર ખાતામાં દર્શાવવામાં આપે છે ? [ ]

(a) પગાર-મજૂરી (b) મજૂરી-પગાર

(c) ચૂકવવાની બાકી પગાર-મજૂરી (d) ચૂકવવાની બાકી મજૂરી-પગાર

4. કાચા સરવૈયામાં દર્શાવેલ જાહેરાત માલસામગ્રીનો આખર સ્ટૉક વાર્ષિક હિસાબોમાં ક્યાં દર્શાવવામાં આવે છે ? [ ]

(a) નફા-નુકસાન ખાતાની ઉધાર બાજુ (b) નફા-નુકસાન ખાતાની જમા બાજુ

(c) પાકા સરવૈયામાં મૂડી-દેવાં બાજુ (d) પાકા સરવૈયામાં મિલકત-લેણાં બાજુ

5. કાચા સરવૈયામાં દર્શાવેલ પ્રોવિડન્ટ ફંડમાં ફાળો વાર્ષિક હિસાબોમાં ક્યાં દર્શાવવામાં આવે છે ? [ ]

(a) વેપાર ખાતાની ઉધાર બાજુ (b) નફા-નુકસાન ખાતાની ઉધાર બાજુ

(c) પાકા સરવૈયામાં મૂડી-દેવાં બાજુ (d) પાકા સરવૈયામાં મિલકત-લેણાં બાજુ

6. દેવાદાર વટાવ અનામતની જોગવાઈ કઈ રકમ પર કરવામાં આવે છે ? [ ]

(a) કાચા સરવૈયામાં આપેલ દેવાદારોની બાકી ઉપર

(b) કાચા સરવૈયામાં આપેલ દેવાદારોની બાકીમાંથી ઘાલખાધ બાદ કર્યા પછીની બાકી ઉપર

(c) કાચા સરવૈયામાં આપેલ દેવાદારોની બાકીમાંથી હવાલાની ઘાલખાધ અને ઘાલખાધ અનામત બાદ કર્યા પછીની બાકી ઉપર

(d) કાચા સરવૈયામાં આપેલ વટાવ ખાતાની બાકી ઉપરથી

7. કામગીરી નફો એટલે શું ? [ ]

(a) વેચાણ – વેચેલ માલની પડતર (b) કાચો નફો – કામગીરી (સંચાલન)ના ખર્ચા

(c) કુલ આવક – કુલ ખર્ચા (d) કાચો નફો – ચોખ્ખો નફો

8. હવાલામાં દર્શાવેલ અંગત ઉપયોગ માટે લીધેલ માલ વાર્ષિક હિસાબોમાં ક્યાં દર્શાવાશે ? [ ]

(a) વેપાર ખાતાની ઉધાર બાજુ ખરીદીમાંથી બાદ અને પાકા સરવૈયામાં મૂડીમાંથી બાદ કરીને

(b) વેપાર ખાતાની જમા બાજુ અને પાકા સરવૈયામાં મૂડીમાં ઉમેરીને

(c) નફા-નુકસાન ખાતાની ઉધાર બાજુ અને પાકા સરવૈયામાં મૂડીમાંથી બાદ કરીને

(d) નફા-નુકસાન ખાતાની જમા બાજુ અને પાકા સરવૈયામાં મૂડીમાં ઉમેરીને

9. ફક્ત કાચા સરવૈયામાં દેવાદાર વટાવ અનામત આપેલ હોય, તો તેની વાર્ષિક હિસાબોમાં તેની ક્યાં અસર થાય ? [ ]

(a) નફા-નુકસાન ખાતામાં ઉધાર બાજુ

(b) નફા-નુકસાન ખાતાાં જમા બાજુ

(c) પાકા સરવૈયામાં મિલકત-લેણાં બાજુ દેવાદારોમાંથી બાદ

(d) પાકા સરવૈયામાં મિલકત-લેણાં બાજુ દેવાદારોમાં ઉમેરાય

10. ઘાલખાધ પરત જો કાચા સરવૈયામાં આપેલ હોય, તો વાર્ષિક હિસાબોમાં ક્યાં દર્શાવાશે ? [ ]

(a) વેપાર ખાતાની ઉધાર બાજુ (b) વેપાર ખાતાની જમા બાજુ

(c) નફા-નુકસાન ખાતાની ઉધાર બાજુ (d) નફા-નુકસાન ખાતાની જમા બાજુ

11. કાચા સરવૈયામાં 12 %ની લીધેલી લોન ₹ 25,000 (તા. 1-10-18) અને લોનનું ચૂકવેલ વ્યાજ ₹ 1000 આપેલ છે. તા. 31-3-19ના વાર્ષિક હિસાબોમાં ચૂકવવાનું બાકી વ્યાજ ₹ .... દર્શાવાશે. [ ]

(a) ₹ 2000 (b) ₹ 3000 (c) ₹ 500 (d) ₹ 1000

12. કાચા સરવૈયામાં મકાન ₹ 50,000 (તા. 1-10-18ના રોજ ખરીદેલ ₹ 20,000ના મકાન સહિત) આપેલ છે. મકાન પર 12 %ના દરે ઘસારો તા. 31-3-19ના વાર્ષિક હિસાબમાં કેટલો નોંધાશે ? [ ]

(a) ₹ 6000 (b) ₹ 7200 (c) ₹ 8400 (d) ₹ 4800

13. કાચા સરવૈયામાં દેવાદારો ₹ 40,000 આપેલ છે. જે પૈકી ₹ 10,000ના દેવાદાર નાદાર જાહેર થતાં કોર્ટે 80 % અંતિમ ડિવિડન્ડ જાહેર કર્યું. દેવાદારો પર 5 % ઘાલખાધ અનામતની જોગવાઈ કેટલી રકમથી નોંધાશે ? [ ]

(a) ₹ 1500 (b) ₹ 2000 (c) ₹ 2500 (d) ₹ 1750

વિભાગ B

નીચેના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં જવાબ લખો :

1. વેપાર ખાતું બનાવવાનો મુખ્ય હેતુ જણાવો.

2. નફા-નુકસાન ખાતું બનાવવાનો મુખ્ય હેતુ જણાવો.

3. કામગીરી ખર્ચામાં કયા કયા ખર્ચાઓનો સમાવેશ થાય છે ?

4. પાકા સરવૈયાને રજૂ કરવા માટે કેટલી રીતો (માળખા) પ્રચલિત છે.

5. દરમાયો એટલે શું ?

6. ખરાજાત ખર્ચ કોને કહેવાય ?

7. રાજ્ય વિમાયોજનામાં ફાળો વાર્ષિક હિસાબમાં ક્યાં દર્શાવાય છે ?

8. ધીરેલી લોનનું વ્યાજ વાર્ષિક હિસાબમાં ક્યાં દર્શાવાય છે ?

9. કારીગર અકસ્માત વળતર ભંડોળ વાર્ષિક હિસાબોમાં ક્યાં દર્શાવાય છે ?

10. કારીગર બચત ભંડોળ વાર્ષિક હિસાબોમાં ક્યાં દર્શાવાશે ?

વિભાગ F

1. શ્રી દેવ પંડ્યાના તા. 31-3-2018ના કાચા સરવૈયા અને વધારાની માહિતી પરથી વાર્ષિક હિસાબ તૈયાર કરો :

ખાતાનું નામ	ખા.પા.	ઉધારબાકી (₹)	જમાબાકી (₹)
દેવાદારો અને લેણદારો		60,000	40,000
મૂડી અને ઉપાડ		10,000	1,00,000
ખરીદી અને વેચાણ		1,40,000	1,65,000
માલ પરતના ખાતા		5000	4000
વટાવ		300	200
ભાડું		3000	–
ચૂકવવાનું બાકી ભાડું		–	500
લેણીહૂંડી અને દેવીહૂંડી		3000	5200
12 ટકાની બૅન્ક-લોન અને બૅન્ક-લોનનું વ્યાજ		1200	10,000
કમિશન		2000	–
રોકડ સિલક		800	–
ફર્નિચર		12,000	–
મકાન		40,000	–
યંત્રો		30,000	–
મજૂરી અને પગાર		4000	–
આવક માલ ગાડાભાડું		800	–
આખર માલનો સ્ટૉક		8000	–
ઑફિસના ખર્ચા		800	–
શરૂનો માલનો સ્ટૉક		4000	–
		3,24,900	**3,24,900**

હવાલા :

(1) ₹ 15,000નો માલ નમૂના તરીકે વહેંચ્યો હતો.

(2) ₹ 6000નો માલ ધર્માદામાં આપેલ હતો.

(3) ₹ 8000નો માલ ચોરાઈ ગયો.

(4) ₹ 5000નો માલ અંગત વપરાશ માટે લઈ ગયા છે.

(5) યંત્ર-ગોઠવણીની મજૂરીના ₹ 1000 ભૂલથી મજૂરી ખાતે નોંધેલ છે.

2. શૈલજાના તા. 31-3-2018ના રોજના કાચા સરવૈયા અને હવાલા પરથી વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરો :

ઉધારબાકી	રકમ (₹)	જમાબાકી	રકમ (₹)
ઉપાડ	10,000	મૂડી	60,000
ખરીદી	59,000	વેચાણ	1,14,000
સ્ટૉક (1-4-2008)	20,000	ખરીદપરત	5000
આવક માલ ગાડાભાડું	2000	વ્યાજ	1900
વેચાણપરત	4000	વટાવ	800
પાઘડી	10,000	કમિશન	2000
પગાર	12,000	ડિવિડન્ડ	300
રોકડ સિલક	3850	બૅન્ક-લોન	20,000
મજૂરી	6000	દેવીહૂંડી	10,000
જાહેરાત-ખર્ચ	3000	લેણદારો	12,000
ઑફિસ-ખર્ચ	1000		
સેલ્સમૅનનું કમિશન	2000		
બૅન્ક-લોનનું વ્યાજ	1500		
મકાન	30,000		
ભાડું	4250		
દેવાદારો	25,000		
જાવકમાલ ગાડાભાડું	1000		
વીમા-પ્રીમિયમ	400		
લેણીહૂંડી	5000		
શૅરોમાં રોકાણ	3000		
સ્ટેશનરી-છપામણી	500		
વટાવ	2500		
ફર્નિચર	20,000		
	2,26,000		**2,26,000**

હવાલા :

(1) આખરનો સ્ટૉક ₹ 40,000નો છે. જેમાંથી ₹ 10,000ના માલની બજારકિંમત 10 % વધુ છે.

(2) પગારના ₹ 500 ચૂકવવાના બાકી છે. વીમા-પ્રીમિયમના ₹ 150 અગાઉથી ચૂકવેલ છે.

(3) કમિશન મળવાનું બાકી ₹ 200 તથા અગાઉથી મળેલ વ્યાજ ₹ 900.

(4) દેવાદારો ઘાલખાધ ₹ 1000 માંડી વાળો.

(5) મકાન પર 5 % ઘસારો અને ફર્નિચર પર 10 % લેખે ઘસારો ગણો.

(6) મૂડી પર 10 % લેખે વ્યાજ ગણવાનું છે તથા ઉપાડ પર ₹ 500 વ્યાજ વસૂલ કરવાનું છે.

3. **અનીતાના નીચે આપેલા તા. 31-3-2018ના રોજના કાચા સરવૈયા અને હવાલા પરથી વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરો :**

ઉધારબાકી	રકમ (₹)	જમાબાકી	રકમ (₹)
શરૂઆતનો સ્ટૉક	5000	મૂડી	47,700
ખરીદી	30,000	જાહેરાતમાં આપેલ માલ	750
આવક માલ ગાડાભાડું	500	લેણદારો	3000
જાવક માલ ગાડાભાડું	800	વેચાણ	45,300
કરવેરા	500	ખરીદ માલપરત	2000
યંત્રો (ઑફિસ)	25,000	ધર્માદામાં આપેલ માલ	900
દેવાદારો	10,000	દેવીહૂંડી	1000
શૅરમાં રોકાણ	10,000		
ઉપાડ	2000		
વેચાણ માલપરત	1000		
જાહેરાત-ખર્ચ	1200		
બૅન્કસિલક	7050		
લેણીહૂંડી	1450		
ઘાલખાધ	400		
ફર્નિચર	5000		
રોકડસિલક	750		
	1,00,650		**1,00,650**

વધારાની માહિતી :

(1) મૂડી પર 10 % અને ઉપાડ પર 15 % વ્યાજ ગણવાનું છે.

(2) આખર માલનો સ્ટૉક 10,000નો છે, જેની બજારકિંમત 10 % વધુ છે.

(3) દેવાદારોમાંથી ₹ 500 ઘાલખાધ માંડી વાળો.

(4) યંત્રો પર અને ફર્નિચર પર 10 % લેખે ઘસારો ગણવાનો છે.

4. મનાલીનું તા. 31-3-2018ના રોજનું કાચું સરવૈયું નીચે મુજબ છે :

ઉધારબાકી	રકમ (₹)	જમાબાકી	રકમ (₹)
ઉપાડ	16,500	મૂડી	87,500
ખરીદ	52,500	ખરીદ માલપરત	2500
સ્ટૉક (1-4-2017)	25,000	વેચાણ	1,02,000
વેચાણ માલપરત	2000	બૅન્ક-લોન	9500
મજૂરી	5000	દેવીહૂંડીઓ	6000
જાહેરાત-ખર્ચ	4000	લેણદારો	23,000
ઑફિસ-ખર્ચ	1500	ડિવિડન્ડ	300
ભાડું	3750	વટાવ	800
વટાવ	2500		
સ્ટેશનરી-છપામણી	500		
શૅરોમાં રોકાણ	1500		
જાવક માલ ગાડાભાડું	1500		
આવક માલ ગાડાભાડું	2000		
પાઘડી	15,000		
દેવાદારો	25,000		
બૅન્ક-લોનનું વ્યાજ	1500		
સેલ્સમૅનનું કમિશન	2000		
ભાડાપટાનું મકાન (1-10-2017થી 6 વર્ષ)	30,000		
યંત્રો (ઑફિસ)	20,000		
લેણીહૂંડીઓ	5000		
બૅન્કસિલક	11,000		
હાથ પર સિલક	3850		
	2,31,600		**2,31,600**

હવાલા :

(1) આખર માલનો સ્ટૉક ₹ 43,500.

(2) દેવાદારોમાંથી ₹ 1000 ઘાલખાધના માંડી વાળવાનો છે.

(3) યંત્રો પર 10 % લેખે ઘસારો ગણવાનો છે.

(4) મૂડી પર વાર્ષિક 10 % વ્યાજ આપવાનું છે જ્યારે ઉપાડ પર ₹ 500 વ્યાજ વસૂલ કરવાનું છે.

ઉપરની માહિતી પરથી વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરો.

5. નીચે આપેલા કાચા સરવૈયા પરથી દેવાંશીનું તા. 31-3-2018ના રોજ પૂરા થતાં વર્ષનું વેપારખાતું, નફા-નુકસાન ખાતું તથા તે રોજનું પાકું સરવૈયું તૈયાર કરો :

વિગત	ઉધારબાકી (₹)	જમાબાકી (₹)
મૂડી	–	90,000
મજૂરી	1000	–
વેચાણ	–	93,820
ઉપાડ	14,400	–
ખરીદી	61,700	–
દેવાદારો અને લેણદારો	37,800	8700
પ્લૉટ અને મશીનરી	25,000	–
બૅન્ક-ડિપૉઝિટ	30,500	–
ખરીદી પરના ખર્ચાઓ	1320	–
પગાર	3369	–
વટાવ	–	1520
રોકડ અને બૅન્કસિલક	14,971	–
ઘાલખાધ અનામત	–	2250
ખરીદ માલપરત	–	690
વીમા-પ્રીમિયમ	1260	–
6 % ગીરો લોન (1-4-2017)	–	6100
શરૂનો સ્ટૉક	10,830	–
ફર્નિચર	7500	–
ઘાલખાધ	1140	–
વેચાણ માલપરત	525	–
ભાડું	–	6540
બૅન્ક-ડિપૉઝિટનું વ્યાજ	–	1695
	2,11,315	**2,11,315**

હવાલા :

(1) આખર માલસ્ટૉકની કિંમત ₹ 12,000 છે. જેની બજારકિંમત ₹ 11,000 છે.

(2) મૂડી પર 5 % લેખે વ્યાજ ગણવું અને ઉપાડ પર ₹ 180નું વ્યાજ વસૂલ લેવું.

(3) ₹ 1000ની કિંમતનો માલ નમૂના તરીકે મફત વહેંચવામાં આવ્યો હતો, જેની ચોપડે નોંધ કરવામાં આવી નથી.

(4) મજૂરીના ₹ 100 ચૂકવવાના બાકી છે.

(5) ₹ 800 ઘાલખાધ તરીકે માંડીવાળો અને 5 % લેખે ઘાલખાધ અનામતની જોગવાઈ કરો.

6. શ્રી રાજેન્દ્રભાઈના તા. 31-3-2018ના રોજ પૂરા થતાં વર્ષની બાકીઓ નીચે મુજબ છે. તેના પરથી વાર્ષિક હિસાબ તૈયાર કરો :

ખાતાનું નામ	રકમ (₹)	ખાતાનું નામ	રકમ (₹)
લેણું	9000	ઑફિસના ખર્ચા	640
વટાવ (જમા)	600	ઉપાડ	16,000
લેણીહૂંડી	8540	બૅન્કની જમાબાકી	2400
ઘાલખાધ અનામત (1-4-2017)	1300	મૂડી	50,000
દેવીહૂંડી	2800	મકાન	16,000
માલનો સ્ટૉક (31-3-2018)	12,780	ચૂકવેલ ભાડું	1500
વેચાણ માલ ગાડાભાડું	1160	કરવેરા	4000
વેચાણ-વિતરણના ખર્ચા	1600	મશીનરી (ઑફિસ)	20,000
ચૂકવેલ પગાર	4000	ઘાલખાધ	400
		અગાઉથી ચૂકવેલ ભાડું	200
		દેવું	12,000
		વેપારખાતું (જમા)	26,720

હવાલા :

(1) મૂડી પર 5 % લેખે વ્યાજ ગણો.

(2) દેવાદારોમાંથી ₹ 600 ઘાલખાધ માંડીવાળો અને 5 % ઘાલખાધ અનામતની જોગવાઈ કરો.

(3) બૅન્ક ઓવરડ્રાફ્ટનું વ્યાજ ₹ 150 ચૂકવવાનું બાકી છે.

(4) મશીનરી અને મકાન પર 5 % લેખે ઘસારો માંડીવાળો.

7. **નીચેની માહિતી પરથી શ્રી અજય ત્રિપાઠીના તા. 31-3-2018ના રોજ પૂરા થતાં વર્ષના વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરો :**

તા. 31-3-2018ના રોજનું કાચું સરવૈયું

ઉધારબાકી	રકમ (₹)	જમાબાકી	રકમ (₹)
માલનો સ્ટૉક	2,40,000	રોકાણનું વ્યાજ	600
મકાન	1,20,000	મૂડી	4,48,000
8 ટકાનાં રોકાણો	60,000	કમિશન	8800
રોકડ અને બૅન્ક	70,000	દેવીહૂંડી	20,000
કરવેરા અને વીમો	18,000	દેવું	1,20,000
લેણીહૂંડી	40,000	8 ટકાની લોન	1,00,000
લોનનું વ્યાજ	3000	વેપારખાતું	2,36,000
જાહેરાત-ખર્ચ	28,000		
પગાર	72,000		
મશીનરી	1,00,000		
લેણું	1,20,000		
ઘાલખાધ	400		
મળવાનું બાકી ભાડું	2000		
ઉપાડ	60,000		
	9,33,400		**9,33,400**

હવાલા :

(1) ₹ 6000નો માલ આગથી બળી ગયો. વીમાકંપનીએ ₹ 5000નો દાવો મંજૂર કર્યો.

(2) જાહેરાત-ખર્ચની 50 % રકમ આવતા વર્ષ લઈ જવાની છે.

(3) ₹ 2000ની ઉધાર ખરીદી નોંધવાની બાકી છે. જેનો સમાવેશ આખર સ્ટૉકમાં થઈ ગયો છે.

(4) ₹ 20,000નો એક દેવાદાર નાદાર થતા તેના લિક્વિડેટરે 80 પૈસા લેખે પ્રથમ અને આખરી ડિવિડન્ડ જાહેર કર્યું. દેવાદારો પર 10 % ઘાલખાધ અનામતની જોગવાઈ કરો.

8. આરૂષી ત્રિપાઠીના નીચે આપેલા તા. 31-3-2018ના રોજ પૂરા થતાં વર્ષના કાચા સરવૈયા અને વધારાની માહિતી પરથી વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરો :

આરૂષીનું તા. 31-3-2018નું કાચું સરવૈયું

વિગત	ઉધારબાકી (₹)	જમાબાકી (₹)
ઉપાડ અને મૂડી	5000	1,00,000
ખરીદ અને વેચાણ	51,000	80,500
દેવાદારો અને લેણદારો	21,500	8750
હૂંડીઓ	3000	5000
રોકડ અને બૅન્ક	4250	1250
આવક માલ ગાડાભાડું	3750	–
પગાર	14,000	–
જાહેરાત-ખર્ચ	3000	–
ડેમરેજ	1500	–
સ્ટેશનરી-છપામણી ખર્ચ	3700	–
વેચાણપરત	1500	–
વીમા-પ્રીમિયમ	1000	–
મકાન	40,000	–
મળેલ કમિશન	–	2500
ખરીદપરત	–	1000
ધર્માદાથી ગયેલ માલ	–	1000
વટાવ	–	1000
ભાડાપટાની જમીન (1-4-2017થી 10 વર્ષ)	20,000	–
ભાડું	3000	–
માલસ્ટૉક (1-4-2017)	8000	–
ઉપાડથી ગયેલ માલ	–	2000
જાવક માલ ગાડાભાડું	2800	–
શૅરોમાં રોકાણ	10,000	–
મજૂરી	3000	–
ઘાલખાધ	1000	–
વૉરફેજ	2000	–
	2,03,000	**2,03,000**

હવાલા :

(1) તા. 31-3-2018ના રોજ આખર માલનો સ્ટૉક ₹ 8000 હતો, જેની બજારકિંમત ₹ 10,000 હતી.

(2) ભાડાના ₹ 500 ચૂકવવાના બાકી છે.

(3) દેવાદારોમાંથી ₹ 500 ઘાલખાધના માંડીવાળો અને 5 % ઘાલખાધ અનામત રાખો.

(4) પગારના ₹ 2000 અગાઉથી ચૂકવેલ છે.

(5) મૂડી પર વાર્ષિક 5 % અને ઉપાડ પર વાર્ષિક 6 % લેખે વ્યાજ ગણવાનું છે.

(6) મકાન પર વાર્ષિક 5 % લેખે ઘસારો ગણવાનો છે.

9. શ્રીમતી અપર્ણાબહેનનું તા. 31-3-2017ના રોજનું કાચું સરવૈયું

ઉધારબાકી	રકમ (₹)	જમાબાકી	રકમ (₹)
ખરીદી	40,000	વેચાણ	80,000
ઉપાડ	7000	મૂડી	1,00,000
ડેમરેજ	300	ઉપાડથી ગયેલ માલ	600
વૉરફેજ	100	ચૂકવવાનો બાકી પગાર	1000
પગાર	6000	જાહેરાતમાં આપેલ માલ	3000
જાહેરાત-ખર્ચ	11,000	લેણદારો	6000
દેવાદારો	40,000	બૅન્ક ઓવરડ્રાફ્ટ	10,000
રોકડસિલક	38,800	ખરીદપરત	2000
વેચાણપરત	4000	મળેલ ડિવિડન્ડ	800
સ્ટૉક (1-4-2016)	5500		
ચૂકવેલ મજૂરી	700		
મકાન	30,000		
યંત્રો (ઑફિસ)	20,000		
	2,03,400		**2,03,400**

હવાલા :

(1) આખર માલનો સ્ટૉક ₹ 5000 છે. જેની બજારકિંમત 10 % વધુ છે.

(2) મજૂરીના ₹ 200 ચૂકવવાના બાકી છે.

(3) ₹ 2000 ઉધાર વેચાણ નોંધવાનું બાકી છે.

(4) મકાન ઉપર 5 % અને યંત્રો પર 10 % ઘસારો ગણો.

(5) દેવાદારોમાંથી ₹ 2000 ઘાલખાધ માંડીવાળો.

ઉપરના કાચા સરવૈયા અને હવાલા ઉપરથી અપર્ણાબહેનના વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરો.

10. શ્રી તુલસીદાસનું તા. 31-3-2018નું કાચું સરવૈયું

ખાતાનું નામ	ઉધારબાકી (₹)	જમાબાકી (₹)
દેવાદારો અને લેણદારો	2,80,000	1,20,000
રોકડ અને બૅન્કની બાકી	1,00,000	36,000
10 ટકાની BOBની લોન અને લોનનું વ્યાજ	10,000	2,00,000
હૂંડીઓ	12,000	10,000
ખરીદી અને વેચાણ	6,00,000	12,00,000
મૂડી અને ઉપાડ	72,000	5,34,000
માલપરતનાં ખાતાં	10,000	8000
સ્ટૉક (1-4-17નો)	20,000	-
ચૂકવેલ પગાર (11 માસનો)	2,20,000	-
રિલાયન્સ લિ.ના 12 % ડિબેન્ચરમાં રોકાણ અને તેનું વ્યાજ	2,00,000	12,000
વીમા-પ્રીમિયમ અને મળેલ કમિશન	48,000	10,000
ઘાલખાધ અને ઘાલખાધ અનામત	10,000	12,000
મકાન (1-4-2017)	3,20,000	-
મકાનમાં વધારો (1-10-2017ના રોજ)	80,000	-
મશીનરી	1,00,000	-
ઑફિસ-ખર્ચ	60,000	-
	21,42,000	**21,42,000**

હવાલા :

(1) વર્ષના અંતે માલનો સ્ટૉક ₹ 3,00,000 છે, જે પૈકી 50 % માલની બજારકિંમત ₹ 1,60,000 અને બાકીના માલની બજારકિંમત ₹ 1,40,000 છે.

(2) ₹ 34,000ની મૂડી તા. 1-10-2017ના રોજ લાવવામાં આવેલ છે. મૂડી પર વાર્ષિક 10 % લેખે વ્યાજ ગણો.

(3) ₹ 20,000ની ઉધાર ખરીદી નોંધવાની બાકી છે.

(4) વધારાની ઘાલખાધ ₹ 30,000 માંડી વાળો તેમ જ દેવાદારો પર 5 % લેખે ઘાલખાધ અનામત અને 2 % લેખે દેવાદાર વટાવ અનામતની જોગવાઈ કરો.

(5) મકાન પર વાર્ષિક 10 % લેખે ઘસારો ગણો.

ઉપર્યુક્ત કાચા સરવૈયા અને હવાલાઓ ઉપરથી વાર્ષિક હિસાબ તૈયાર કરો.

11. આયુષ ત્રિવેદીનું તા. 31-3-2018નું કાચું સરવૈયું

ખાતાનું નામ	ખા.પા.	ઉધારબાકી (₹)	જમાબાકી (₹)
મૂડી અને ઉપાડ		12,000	2,70,000
ખરીદી અને વેચાણ (માલના ખાતા)		1,50,000	2,50,000
માલપરત		15,000	25,000
વ્યક્તિઓનાં ખાતાં (દેવાદારો અને લેણદારો)		50,000	40,000
યંત્રો (ઑફિસ)		1,00,000	–
યંત્રોમાં વધારો (31-12-2017ના રોજ)		25,000	–
શરૂનો સ્ટૉક		20,000	–
પગાર		72,000	–
ઑડિટ-ફી		7500	–
કરવેરા અને વીમો		10,000	–
સ્ટેશનરી-છપામણી		2500	–
ચૂકવવાનો બાકી પગાર		–	6000
અગાઉથી ચૂકવેલ વીમા-પ્રીમિયમ		1000	–
મકાન		50,000	–
હૂંડીઓ		5000	7500
મરામત ખર્ચ અને મળેલ ડિવિડન્ડ		6000	2000
વટાવ		2500	3000
રોકડસિલક		50,000	–
જાહેરાત ઉપલક ખાતું		7500	–
ફર્નિચર		5000	–
		5,91,000	**6,03,500**

હવાલા :

(1) આખર સ્ટૉકમાં ₹ 1,01,000 માં સ્ટેશનરી-સ્ટૉક ₹ 1000 છે. માલસ્ટૉક પૈકી 10 % માલની કિંમત 20 % વધુ અને 20 % માલની કિંમત 20 % ઓછી છે.

(2) ₹ 5000ના ફર્નિચરની ખરીદી ભૂલથી ખરીદ ખાતે ઉધારેલ છે. આ ફર્નિચર તા. 1-10-2017ના રોજ ખરીદેલ છે. ફર્નિચર પર ઘસારાનો દર વાર્ષિક 10 % છે.

(3) મૂડી પર 10 % વ્યાજ ગણવાનું છે. ₹ 50,000ની મૂડી તા. 1-1-2018ના રોજ લાવવામાં આવી હતી.

(4) વર્ષની શરૂઆતમાં જાહેરાત ઝુંબેશ માટે થયેલ ખર્ચ જાહેરાત ઉપલક ખાતે લઈ ગયા હતા. આ ખર્ચ 5 વર્ષમાં માંડી વાળવાનો છે.

(5) યંત્રો પર વાર્ષિક 10 % ઘસારો અને મકાન પર વાર્ષિક 5 % લેખે ઘસારો ગણો.

ઉપર્યુક્ત કાચા સરવૈયા અને હવાલા ઉપરથી વાર્ષિક હિસાબ તૈયાર કરો.

12. શ્રી આનંદનું તા. 31-3-2018ના રોજનું કાચું સરવૈયું

ખાતાનું નામ	ખા.પા.	ઉધારબાકી (₹)	જમાબાકી (₹)
મૂડી અને ઉપાડ		15,000	2,50,000
માલ અંગેનાં ખાતાં		40,000	80,000
જાહેરાત-ખર્ચ		5000	–
જાવક માલ ગાડાભાડું		3000	–
ઑફિસનાં યંત્રો		1,80,000	–
ઑફિસનાં યંત્રોની ખરીદી (1-4-2017)		40,000	–
મકાન		50,000	–
ચૂકવેલ વીમા-પ્રીમિયમ		3000	–
લેણું અને દેવું		40,000	20,000
માલપરતનાં ખાતાં		8000	5000
તોલાઈ		2000	–
ખ્યાતિબહેન પાસેથી 6 ટકાના દરે લીધેલી લોન		–	20,000
રેલવેનૂર		1800	–
માલસ્ટૉક (31-3-2017)		18,000	–
વેપાર અંગેના ખર્ચા		12,000	–
ચૂકવવાની બાકી મજૂરી અને મજૂરી		6000	4000
અગાઉથી ચૂકવેલ વીમો		500	–
બૅન્કખાતું અને રોકડખાતું		20,000	87,900
ખ્યાતિબહેનની લોનનું ચૂકવેલ વ્યાજ		600	–
ચૂકવેલો પગાર (28-2-2018 સુધીનો)		22,000	–
		4,66,900	**4,66,900**

વધારાની માહિતી :

(1) આખર સ્ટૉક ₹ 50,000નો છે, જેમાં 10 % માલની કિંમત 20 % વધુ અને 20 % માલની કિંમત 10 % ઓછી આંકેલ છે.

(2) બૅન્ક ઓવરડ્રાફ્ટ પર 10 % લેખે વ્યાજ ચૂકવવાનું બાકી છે.

(3) ઑફિસનાં યંત્રો અને મકાન પર વાર્ષિક અનુક્રમે 5 % અને 10 % ઘસારો ગણો.

(4) ₹ 10,000નો દેવાદાર નાદાર જાહેર થયો. તેના રીસિવર તરફથી સૂચના મળી કે તેમની પાસેથી આખરી ડિવિડન્ડ પેટે 50 % રકમ મળશે. ઘાલખાધ અનામત 5 % ગણો.

(5) ₹ 2000નો માલ વેચાણમાલ પરતનોંધમાં નોંધવાનો રહી ગયો છે.

ઉપર્યુક્ત કાચા સરવૈયા અને હવાલા પરથી આનંદના વાર્ષિક હિસાબ તૈયાર કરો.

13. શ્રી લૌકિક બાજપાઈનું તા. 31-3-2018ના રોજનું કાચું સરવૈયું

ઉધારબાકી	રકમ (₹)	જમાબાકી	રકમ (₹)
શરૂઆતનો સ્ટૉક	10,000	ઘાલખાધ અનામત	3000
ખરીદી	1,00,000	લેણદારો	40,000
ચૂકવેલો પગાર	5000	બૅન્ક-લોન	15,000
ઑફિસ-ખર્ચ	6000	મળેલ ભાડું	3000
વેચાણખર્ચ	6000	ખરીદપરત	3000
વેચાણપરત	3000	વેચાણ	1,40,000
મજૂરી	2000	ઉપાડથી ગયેલ માલ	2000
આવકમાલ ગાડાભાડું	9000	મૂડી	?
જાવકમાલ ગાડાભાડું	5000	સામાન્ય અનામત	?
ફર્નિચર	45,000		
દેવાદારો	40,000	(મૂડી અને સામાન્ય અનામતનું	
યંત્રો (ઑફિસ)	60,000	પ્રમાણ 2:1 છે.)	
ઘાલખાધ	2000		
રોકડ સિલક	12,000		
જાહેરાત-ખર્ચ	5000		
ભાડાપટાનું મકાન (1-10-2017થી 5 વર્ષ માટે)	40,000		
	3,50,000		**3,50,000**

હવાલા :

(1) ફર્નિચર અને યંત્રો પર 10 % લેખે ઘસારો ગણો.

(2) ₹ 5000ની ખરીદી નોંધવાની બાકી છે.

(3) મૂડી પર 5 % લેખે વ્યાજ ગણવાનું છે.

(4) દેવાદારોમાંથી ₹ 5000 ઘાલખાધ માંડીવાળો 10 % ઘાલખાધ અનામતની જોગવાઈ કરો.

(5) ચૂકવવાનો બાકી પગાર ₹ 500 અને મળવાનું બાકી ભાડું ₹ 400.

(6) આખરનો સ્ટૉક ₹ 40,000નો છે. જેમાં 10 % માલની કિંમત 10 % ઓછી અને બીજા 20 % માલની કિંમત 10 % વધુ છે.

ઉપરની માહિતી પરથી વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરો.

14. કેવલ પટેલનું વેપારખાતું તૈયાર કર્યા પછીનું તા. 31-3-2018ના રોજનું કાચું સરવૈયું નીચે મુજબ છે. કાચું સરવૈયું અને હવાલા પરથી વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરો :

ઉધારબાકી	રકમ (₹)	જમાબાકી	રકમ (₹)
ઉપાડ	4500	મૂડી	50,000
પ્રોવિડન્ડ ફંડનાં રોકાણો	20,000	પ્રોવિડન્ડ ફંડ	23,500
પ્રોવિડન્ડ ફંડમાં ફાળો	1500	પ્રોવિડન્ડ ફંડનાં રોકાણોનું વ્યાજ	2000
માલનો સ્ટૉક (31-3-2018)	32,500	વેપારીઓ	22,500
ફર્નિચર	7500	મળેલ વટાવ	50
પેટન્ટ્સ	30,000	શકમંદ લેણાંની જોગવાઈ	1250
ગ્રાહકો	35,180	વેપાર ખાતે	35,550
સ્ટેશનરી-ખર્ચ	50		
સામાન્ય ખર્ચ	500		
પગાર	3000		
ઘાલખાધ	120		
	1,34,850		**1,34,850**

હવાલાઓ :

(1) તા. 31-3-2018ના રોજ સ્ટેશનરીનો સ્ટૉક ₹ 25નો છે.

(2) તા. 1-10-2017ના રોજ ₹ 2500નું અંગત કબાટ ધંધામાં લાવવામાં આવ્યું હતું જેની નોંધ કરી નથી.

(3) દેવાદારોમાંથી ₹ 180 ઘાલખાધના માંડીવાળી 5 % લેખે શકમંદ લેણાંની જોગવાઈ કરો.

(4) ફર્નિચર પર વાર્ષિક 10 % લેખે ઘસારો ગણો.

(5) મૂડી અને ઉપાડ પર અનુક્રમે 10 % અને ₹ 250 વ્યાજ ગણો.

(6) અંગત ખર્ચના ₹ 100 સામાન્ય ખર્ચ ખાતે ઉધારેલ છે.

(7) પેટન્ટ્સના ₹ 1500 માંડી વાળો.

15. શ્રી સંકેતનું તા. 31-3-2018ના રોજનું કાચું સરવૈયું

ખાતાનું નામ	ખા.પા.	ઉધારબાકી (₹)	જમાબાકી (₹)
મૂડી અને ઉપાડ		40,000	2,00,000
વ્યક્તિઓનાં ખાતાં		30,000	40,000
માલનાં ખાતાં		50,000	90,000
હૂંડીઓ		4000	15,000
વટાવ		500	800
ચૂકવેલ પગાર (માસિક ₹ 1000 લેખે)		13,000	–
વ્યવસાયવેરો		8000	–
મકાન		1,50,000	–
મકાનમાં વધારો (1-1-2018ના રોજ)		10,000	–
સામાન્ય અનામત અને ડેડ સ્ટૉક		12,000	28,000
ઑડિટ-ફી અને મળેલ કમિશન		1800	1200
ફર્નિચર		12,000	–
ફર્નિચરનો ઘસારો		1200	–
મોટરકાર		52,000	–
વેચાણ-વિતરણના ખર્ચા		1800	–
ડેમરેજ		2400	–
શરૂનો સ્ટૉક		12,000	–
બોનસ		1800	–
વીમા-પ્રીમિયમ (30-6-2018ના રોજ પૂરા થતાં વર્ષના ₹ 600 સહિત)		1200	–
પટે રાખેલ મકાન (1-1-2018થી 5 વર્ષ માટે)		40,000	-
8 ટકાની ક્રિશ્ના પાસેથી લીધેલી લોન		–	50,000
ધારાને ધીરેલી લોન 12 ટકાના દરે		10,000	–
રોકડ અને બૅન્ક બાકી		4000	32,700
		4,57,700	**4,57,700**

હવાલા :

(1) આખર સ્ટૉક ₹ 50,000 નો છે. જેમાં 10 % માલની કિંમત 20 % વધુ અને 20 % માલની કિંમત 10 % ઓછી અને બાકીના માલમાં ₹ 5000 સમારકામ-ખર્ચની જરૂર છે.

(2) મૂડી પર 10 % અને ઉપાડ પર 5 % લેખે વ્યાજ ગણો.

(3) મકાન અને મોટરકાર પર અનુક્રમે 10 % અને 15 % લેખે ઘસારો ગણો.

(4) દેવાદારોમાંથી ₹ 10,000નો દેવાદાર નાદાર જાહેર થયો છે. તેમના રીસિવર પાસેથી 40 પૈસા લેખે આખરી ડિવિડન્ડ મળી શકે તેમ છે. દેવાદારો પર 10 % ઘાલખાધ અનામતની જોગવાઈ કરો.

(5) ₹ 5000નું વેચાણપરત ભૂલથી ખરીદપરતનોંધમાં નોંધાયું છે.

કાચા સરવૈયા અને હવાલા ઉપરથી વાર્ષિક હિસાબ તૈયાર કરો.